

Sociální práce a duševní zdraví

Reforma psychiatrické péče – stěžejní dokumenty

- Strategii reformy psychiatrické péče na období 2013 až 2023
- Národní akční plán pro duševní zdraví 2020 – 2030
- „Počátek reformy“ – říjen 2013
- **V roce 2013 ji oficiálně schválilo ministerstvo zdravotnictví**, ale až v roce 2017 se podařilo získat finance z evropských dotací. Na první fázi reformy byla získána dotace ve výši **2,5 miliardy korun**. Z nich se zaplatily transformační plány pro snížení počtu lůžek v každé nemocnici, osmnáct měsíců pilotního provozu Center duševního zdraví (ambulantní péče, která má z velké míry nahradit psychiatrické instituce), ale také **rekonstrukce sedmi současných psychiatrických nemocnic**.

(https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/valek-ministerstvo-cdz-zdravotnictvi-psychiatrie-dusevni-zdravi_2305121721_ank)

Důvod k reformě

- Hlavní důvody:
 - v psychiatrické péči se od 90. let 20. století neudály žádné významnější systémové změny a daný obor se dlouhodobě potýkal s nedostatečným financováním
 - Podíl finančních prostředků, který byl v rámci zdravotnictví v České republice alokován ve prospěch péče o duševní zdraví osciloval okolo 2,91 %, přičemž u ostatních členských zemí byla částka v rozmezí 5 – 10 % (což zaujímá hodnotu 0,26 % HDP, naproti tomu v EU jsou to průměrně 2 % HDP)
 - <https://www.reformapsychiatrie.cz/sites/default/files/2021-03/Strategie%20reformy%20psychiatrick%C3%A9%20p%C3%A9%C4%8D.pdf> (str. 16)
- Podhodnocen je i ve srovnání s tuzemskými somatickými medicínskými obory. Mimo jiné i proto, že z principu věci psychiatrie nevykazuje množství drahých instrumentálních výkonů a diagnostická i léčebná vysoce specializovaná a psychicky náročná práce v psychiatrii je podceněná. Toto zanedbání oboru se projevuje ve všech jeho hlavních složkách – ambulantní, komunitní a lůžkové
- Tíživá situace byla také v oblasti struktury ambulantní a lůžkové péče, která do roku 2013 neprošla významnější změnou s ohledem na společenský vývoj, navíc docházelo k poklesu lůžkové kapacity:
 - mezi roky 2011 a 2012 došlo v psychiatrických léčebnách k úbytku 157 lůžek
 - Ve srovnání mezi lety 1990 a 2012 byl tento pokles lůžkové kapacity dokonce necelých 30 %

Aktuální stav

- 30 center duševního zdraví
- Interaktivní mapa:
https://www.google.com/maps/d/u/0/viewer?mid=1wUlW3an8hY_0pzoO5F1EAj4Rk_5mnas9&ll=46.78764563625364%2C18.39833033763851&z=6
- Do roku 2030 by mělo existovat celkem 100 CDZ
- CDZ zaměřená na děti a adolescenty: 3 CDZ
 - Beroun
 - FN Ostrava
 - Praha 7

Situace u dětí a mladistvých

- Národní monitoring duševního zdraví dětí: 40 % vykazuje známky střední až těžké deprese, 30 % úzkosti. Odborníci připravují preventivní opatření
- <https://www.nudz.cz/pro-media/tiskove-zpravy/narodni-monitoring-dusevniho-zdravi-deti-40-vykazuje-znamky-stredni-az-tezke-deprese-30-uzkosti-odbornici-pripravuji-preventivni-opatreni>
 - víc jak 50 % žáků devátých tříd v ČR projevuje známky zhoršeného well-beingu
 - 30 % dotazovaných navíc projevilo znaky, které ukazují na středně těžké až těžké úzkosti. Téměř každému třetímu deváťákovi by tak z těchto důvodů prospělo vyhledání odborné pomoci
 - 4 z 10 oslovených žáků navíc reportují známky středně těžké až těžké deprese

Situace u dětí a mladistvých

- Převědeme-li to na průměrnou třídu o dvaceti žácích, průměrně 6 jich vykazuje příznaky úzkosti a 8 příznaky středně těžké až těžké deprese, dalších 5 vykazuje příznaky deprese mírné
- ve všech oblastech duševního zdraví jsou více zasaženy dívky: oproti chlapcům jich depresivními i úzkostnými příznaky trpí více než dvojnásobek.
- Většina duševních onemocnění vzniká v dětství a adolescenci, které tak představují nejen období zvýšeného rizika, ale především období, které je enormně důležité pro systematickou, cílenou a na evidenci založenou prevenci a včasnou intervenci

Situace u dětí a mladistvých

- Při chronickém nedostatku dětských psychologů a psychiatrů, který není možné ani při nejlepší vůli a vysokých investicích vyřešit v horizontu několika let, se je třeba zaměřit se na preventivní složku systému péče o duševní zdraví
 - Již ve Strategii 2030+ i dalších strategických dokumentech resortu jsme položili (MŠMT) základy intenzivní podpoře duševního zdraví formou různých aktivit a intervencí, jako je rozvoj školních poradenských pracovišť, akcent na preventivní aktivity ve školách a podporu nespecifické primární prevence nebo celkově holistický přístup k podpoře bezpečného, zdravého a vstřícného prostředí ve školách a školských zařízeních
 - součástí podpory duševního zdraví je také důraz na rozvoj pravidelných pohybových aktivit dětí, žáků a studentů, které jsou pro celkovou fyzickou i duševní odolnost mladých lidí naprosto zásadní
- námět k diskusi

Situace u dětí a mladistvých

- Pilotní monitoring duševního zdraví žáků proběhl v rámci projektu Monitoring a posilování duševního zdraví dětí a adolescentů (SUPREME-MH)
- [Supreme MH – Monitoring a posilování duševního zdraví dětí a adolescentů \(supreme-mh.cz\)](http://supreme-mh.cz)
- Vize:
 - Vizí projektu je zavést do praxe metodiku monitoringu duševního zdraví u dětí a dospívajících v různých typech školských institucí, která přinese evidenci o stavu duševního zdraví u této cílové skupiny v ČR.
 - S touto vizí je spojené i proškolení klíčových aktérů, kteří budou seznámeni s užíváním monitoringu duševního zdraví. Dojde tedy ke vzdělávání a zvyšování odborných znalostí a dovedností nejen u pedagogů, ale také u dalších relevantních aktérů.
 - Kontinuální monitoring a evidence umožní průběžné hodnocení stavu duševního zdraví v populaci dětí a dospívajících. Zároveň umožní hodnocení efektivity různých preventivních programů realizovaných ve školských zařízeních.

Program Všech 5 pohromadě

- Program se zaměřuje na sociálně-emoční učení a zvyšování duševní gramotnosti žáků 6. a 7. tříd ZŠ. Tento cíl bude uskutečněn prostřednictvím multicentrické randomizované kontrolované studie na 60 ZŠ (z nichž bude 20 škol v intervenční větvi, 20 škol ve zpožděné intervenční větvi a 20 škol v kontrolní větvi).
- O programu: <https://www.youtube.com/watch?v=hQmgQOqZYt4&t=112s>
- Pohled učitelů: <https://www.youtube.com/watch?v=O2Bi5HTb2Z8&t=56s>
- Pohle žáků: <https://www.youtube.com/watch?v=81h-05l4lWs&t=43s>

Sít' pedopsychiatrických lůžek

- Informace: <https://www.addp.cz/informujeme/sit-pedopsychiatrickych-luzek-v-cr.html>
- Dětská a dorostová psychiatrie v ČR má celkem **576** lůžek. Jsou nerovnoměrně rozložena v jednotlivých regionech a mezi částí **Čech** a **Moravy**.